

MANUSCRISELE SLAVE DIN BIBLIOTECA ȘI MUZEUL MĂNĂSTIRII DRAGOMIRNA

ZLATCA IUFFU

Numărul manuscriselor slave intrate în circuitul culturii vechi românești sau copiate de cărturarii români este impresionant pentru un popor care vorbește o limbă atât de îndepărtată de slavonă. A. I. Iațimirski socotea la vreo 10.000 manuscrisele de proveniență românească¹, dintre care numai ceea ce a scăpat vicisitudinilor istorice se mai păstrează astăzi în numeroase biblioteci din țară și de peste hotare. Dacă aprecierea lui Iațimirski ar putea să pară exagerată, ideea pe care ea vrea să o illustreze, și anume *intensa activitate culturală a românilor în această limbă internațională a cărturarilor răsăriteni*, primește pe zi ce trece tot mai multe confirmări. Devine tot mai clar, pe măsură ce se aprofundează studiul fenomenului, că adoptînd limba slavă veche (apoi slavonă) ca limbă de cultură, românii au făcut dintr-însa un factor de afirmare originală în cadrul culturii răsăritene, contribuind activ la păstrarea și înmulțirea prin còpii — adesea splendid executate — a tezaurului cultural slav și slavobizantin. Acestui tezaur, românii i-au adăugat o valoroasă literatură originală în limba slavonă.

Marele număr de manuscrise slave copiate în alte țări, dar păstrate o vreme sau pînă astăzi în bibliotecile românești se explică prin situația politică și economică deosebită a Țărilor Române în răsăritul Europei: scăpînd, datorită luptei eroice a poporului român, de stăpînirea otomană directă, care în sudul Dunării a distrus în mare parte bazele unei dezvoltări culturale firești, Țările Române au devenit un adăpost pentru cărturarii și operele de artă din țările slave balcanice.

Dar majoritatea manuscriselor slave pe care le găsim în bibliotecile noastre sau care, aflătoare azi peste hotare, provin din țara noastră, sînt ieșite din mîinile cărturarilor români, reprezentînd aportul lor la difuzarea culturii medievale în limba slavonă.

O problemă esențială care se pune astăzi slavisticii românești este de a stabili inventarul tuturor manuscriselor slave de proveniență românească, aflătoare în bibliotecile din țară și de peste hotare, acțiune care a fost reluată în ultimii ani.

Astfel, prof. P. P. Panaitescu a întocmit catalogul manuscriselor slave din Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, în trei volume, care cuprind descrierea a peste 730 de manuscrise². Sub auspiciile Asociației Slavilor, Ioan Iufu a întreprins întîia explorare sistematică a bibliotecilor din Transilvania și Banat, unde se credea că nu se află prea multe manuscrise, întrucît «se acreditase părerea greșită despre o mai slabă răspîndire... a limbii slavone»³

¹ A. I. Iațimirski, *Славянские и русские рукописи румынских библиотек*, St. Pb., 1905, p. XII.

² *Manuscrisele slave din Biblioteca Academiei R.P.R.*, vol. I (numerele 1—300), București, 1959. Celelalte două volume sînt pregătite pentru tipar.

³ *Istoria literaturii române*, vol. I, Ed. Academiei, București, 1964, p. 236.